

ราชอาณาจักรภูฏาน (Kingdom of Bhutan)

เมืองหลวง กรุงทิมพู

ที่ตั้ง ภูมิภาคเอเชียใต้ อยู่ระหว่างจีนและอินเดีย บริเวณเส้นละติจูดที่ 27 องศา 30 ลิปดาเหนือ เส้นลองจิจูดที่ 90 องศา 30 ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ 38,394 ตร.กม.

อาณาเขต ความยาวของเส้นพรมแดนทั้งหมด 1,136 กม.
ทิศเหนือ ติดกับจีน (477 กม.)
ทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ ติดกับอินเดีย (659 กม.)

ภูมิประเทศ ไม่มีทางออกสู่ทะเล เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีที่ราบ และทุ่งหญ้าระหว่างหุบเขา มีแม่น้ำหลายสายที่ไหลลงมาจากยอดเขาหิมาลัยตัดผ่านประเทศจากเหนือลงใต้ นำความอุดมสมบูรณ์มาสู่ภาคกลางและภาคใต้ ส่งผลให้ชาวภูฏานส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณหุบเขาดอนกลางของประเทศ (ระดับความสูง 1,100-2,600 ม.) และบริเวณตอนใต้ (ระดับความสูง 300-1,600 ม.) โดยมีเทือกเขาสูงชันจากเหนือไปใต้ที่ลดหลั่นลงมาจากเทือกเขาหิมาลัย เป็นกำแพงกั้นระหว่างหุบเขาดอนกลางต่าง ๆ ที่ตัดขาดชุมชนออกจากกัน ทำให้

หมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่อย่างโดดเดี่ยว และการไปมาหาสู่ระหว่างกันค่อนข้างลำบาก ภูมิประเทศของภูฏานสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ เทือกเขาสูงตอนเหนือที่เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาหิมาลัย ที่ลาดเชิงเขาในตอนกลางของประเทศ และที่ราบทางตอนใต้ของประเทศมีแม่น้ำพรหมบุตรไหลผ่าน

ภูมิอากาศ พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูมิอากาศแบบกึ่งร้อน ฝนตกชุก ยกเว้นตอนเหนือ ซึ่งเป็นภูเขาสูง ทำให้มีอากาศหนาวในเขตเทือกเขา อากาศตอนกลางวัน 15-25 องศาเซลเซียส กลางคืน 5-10 องศาเซลเซียส และมี 4 ฤดู คือ ฤดูใบไม้ผลิ มี.ค.-พ.ค. อากาศอบอุ่นและอาจมีฝนประปราย ฤดูร้อน มิ.ย.-ส.ค. จะมีพายุฝน ทำให้ตามเทือกเขาเขียวชอุ่ม ฤดูใบไม้ร่วง ก.ย.-พ.ย. อากาศจะเย็น ท้องฟ้าแจ่มใสเหมาะแก่การเดินทาง ฤดูหนาว ธ.ค.-ก.พ. อากาศเย็นจัดตอนกลางคืน และรุ่งเช้ามีหมอกหนาเป็นบางครั้ง โดยเฉพาะช่วง ม.ค. อาจมีหิมะตก

ประชากร 837,149 คน (ต.ค.2568) ประกอบด้วย 3 เชื้อชาติ ได้แก่ 1) ชาซอพ (Sharchops) ชนพื้นเมืองดั้งเดิม 15% อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออก 2) นาล็อบ (Ngalops) เชื้อสายทิเบต 50% อาศัยอยู่ทางภาคตะวันตกและตอนกลางของประเทศ และ 3) โชซัม (Lhotshams) เชื้อสายเนปาล 35% อาศัยอยู่ทางภาคใต้ ซึ่งรัฐบาลภูฏานได้ดำเนินนโยบายผลักดันให้กลับไปยังถิ่นฐานเดิมในเนปาล โครงสร้างประชากร แบ่งเป็น วัยเด็ก (0-14 ปี) 28.9% วัยรุ่นถึงวัยกลางคน (15-64 ปี) 65.3% และวัยชรา (65 ปีขึ้นไป) 5.7% อายุขัยเฉลี่ยของประชากร 67.3 ปี เพศชาย 66.5 ปี เพศหญิง 68.2 ปี อัตราการเกิด 15 คนต่อประชากร 1,000 คน อัตราการตาย 6.38 คนต่อประชากร 1,000 คน อัตราการเพิ่มของประชากร 1.46% และมีประชากร 50.29% อาศัยอยู่ในเขตเมือง

ศาสนา พุทธมหายาน นิกายกายูปา (Kagyupa) ซึ่งมีศาสนาและหลักปฏิบัติสืบเนื่องจากพุทธมหายานแบบทิเบต) 74.7% ฮินดู 22.6% ศาสนาพื้นและความเชื่อดั้งเดิม 2% และอื่น ๆ (ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม) 0.7%

ภาษา ภาษาซงखा (Dzongkha) 24% เป็นภาษาราชการ และใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในระบบการศึกษาและการติดต่อธุรกิจ นอกจากนี้ ยังมีภาษาท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ภาษาซาฮอป (Sharchhopka) 28% ภาษา Lhotshamkha 22% ภาษาเนปาลี ภาษาทิเบต และภาษาอื่นๆ 26%

การศึกษา อัตราการรู้หนังสือ 64.55% แบ่งเป็น ชาย 73.06% และหญิง 54.98% ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปสามารถอ่านออกเขียนได้ งบประมาณด้านการศึกษา 17.18% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) ประจำปี 2568

การก่อตั้งประเทศ เมื่อศตวรรษที่ 17 นักบวชซังดรุง นาวัง นามเกล (Zhabdrung Ngawang Namgyal) รวบรวมภูฏานให้เป็นปึกแผ่น และก่อตั้งเป็นประเทศขึ้นมา โดยริเริ่มการบริหารประเทศแบบสองระบบ คือ แยกเป็นฝ่ายฆราวาสและฝ่ายสงฆ์เป็นเวลานานกว่าสองศตวรรษ จนกระทั่งเมื่อ 17 ธ.ค.2450 พระคณะที่ปรึกษาแห่งรัฐผู้ปกครองมณฑลต่าง ๆ ตลอดจนตัวแทนประชาชนมารวมตัวกันที่เมืองพูนาคา และลงมติเลือกอูเกน วังชุก (Ugyen Wangchuck) ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้ปกครองเมืองตรองซา (Trongsa) ขึ้นเป็นกษัตริย์พระองค์แรกของภูฏาน โดยดำรงตำแหน่งสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์แรกแห่งราชวงศ์วังชุก (Wangchuck) เนื่องจากคุณสมบัติที่โดดเด่นของพระองค์ตั้งแต่ครั้งยังทรงดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองเมืองตรองซา โดยทรงมีความเป็นผู้นำและเคร่งศาสนา มีความตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ราชวงศ์วังชุกปกครองภูฏานมาจนถึงปัจจุบัน

สมเด็จพระราชาธิบดีองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก (Jigme Khesar Namgyal Wangchuck) ขึ้นครองราชสมบัติเมื่อ 19 ธ.ค.2549 เป็นสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ที่ 5 แห่งราชวงศ์วังชุก

วันชาติ 17 ธ.ค. (วันคล้ายวันสถาปนาสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ขึ้นเป็นกษัตริย์พระองค์แรก)

การเมือง ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2548 และจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกเมื่อ 24 มี.ค.2551 โดยมี นรม.เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ภายใต้คำปรึกษาของคณะองคมนตรี และรัฐสภาแบบสองสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรภูฏาน พ.ศ.2551 ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 72 คน ทำหน้าที่ออกกฎหมาย ตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และพิจารณางบประมาณ แบ่งการปกครองเป็น 20 เขต

ฝ่ายบริหาร : ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล (Head of Government) คือ ประธานคณะรัฐมนตรี (Chairman of the Council of Ministers) โดยพรรคการเมืองที่ครองเสียงข้างมากในสภาเป็นผู้เสนอชื่อ และพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โครงสร้าง ครม. ประกอบด้วย รมต. 10 คน ซึ่ง นรม.เป็นผู้เสนอรายชื่อ ครม.มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี เช่นเดียวกับ นรม.

ฝ่ายนิติบัญญัติ : ใช้ระบบรัฐสภา 2 สภา ประกอบด้วย 1) สภาแห่งชาติ (National Council หรือ Gyelyong Tshogde) เป็นสภาที่ไม่มีสมาชิกสังกัดพรรคการเมือง (Non-Partisan National Council) มีจำนวน 25 ที่นั่ง โดยมาจากการเลือกตั้งใน 20 เขตปกครอง (Dzongkhags) จำนวน 20 ที่นั่ง และอีก 5 ที่นั่งเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี การเลือกตั้งครั้งต่อไปมีกำหนดจัดขึ้นใน ม.ค.2572 และ 2) สภาผู้แทนราษฎร (National Assembly หรือ Tshogdu) มีสมาชิก 47 ที่นั่ง มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยการเลือกตั้งครั้งถัดไปจะมีขึ้นใน เม.ย.2571

ฝ่ายตุลาการ : ศาลสูงสุดของประเทศ คือ ศาลฎีกา (Supreme Court of Appeal) โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งหัวหน้าผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบจำนวน 4 คน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการแห่งชาติ หัวหน้าผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี หรือจนถึงอายุครบ 65 ปี ส่วนผู้พิพากษาสมทบมีวาระการดำรงตำแหน่ง 10 ปี หรือจนถึงอายุครบ 65 ปี ระบบกฎหมายของประเทศเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักศาสนาพุทธ โดยมีรัฐธรรมนูญปี 2551 เป็นกฎหมายสูงสุด

พรรคการเมืองสำคัญ : พรรค Bhutan Peace and Prosperity Party (Druk Phuensum Tshongpa-DPT) นำโดยนายดอร์จี วังดี พรรค People's Democratic Party (PDP) นำโดยนายเชริง ท็อบเกย์ พรรค United Party of Bhutan (Druk Nyamrup Tshogpa-DNT) นำโดยนายโลเตย์ เซอริง พรรค Bhutan Tendrel Party (BTP) และพรรค Druk Thuendrel Tshogpa (DTT)

เศรษฐกิจ นับตั้งแต่สมัยสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ภูฏานเริ่มดำเนินนโยบายเปิดประเทศด้านเศรษฐกิจ เช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และการวางรากฐานเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ปัจจุบัน รัฐบาลภูฏานอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการลงทุนเพื่อสร้างความชัดเจนและความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการต่างชาติในการเข้ามาลงทุนในประเทศ พร้อมทั้งรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและค่านิยมวัฒนธรรมของชาติ ต่อมาสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ทรงสืบสานนโยบายดังกล่าว โดยมุ่งเน้นเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศ และการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของภูฏาน

ภูฏานมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งส่งเสริมการส่งออก และพัฒนาเศรษฐกิจบนหลักการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด “ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness-GNH)” โดยมีกรอบดำเนินงานถึงปี 2576 และตั้งเป้าหมายระดับประเทศสู่กลุ่มรายได้สูงในอนาคต ซึ่งในขั้นนี้อยู่ระหว่างอยู่ระหว่างการดำเนินมาตรการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ตลอดจนประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือจากตะวันตก อินเดีย และญี่ปุ่น ปัจจุบันเศรษฐกิจภูฏานพึ่งพารายได้หลักจากการส่งออกไฟฟ้าพลังน้ำไปยังอินเดียและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำมากกว่า 10 แห่ง ในจำนวนนี้เปิดดำเนินการแล้ว 6 แห่ง สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้รวมประมาณ 1,600-2,500 เมกะวัตต์ ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการวางแผนและก่อสร้าง ทั้งนี้ ภายใต้นโยบายพลังงานแห่งชาติปี 2568 (National Energy Policy 2025-NEP 2025) ภูฏานตั้งเป้าหมายกำลังผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนเป็น 25,000 เมกะวัตต์ภายในปี 2583 ทั้งจากพลังน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานทางเลือกอื่น เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพลังงานสะอาดและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

ปีงบประมาณ 1 ก.ค.-30 มิ.ย.

สกุลเงิน ตัวย่อสกุลเงิน : จุลตรัมภูฏาน (Bhutanese Ngultrum/BTN)

อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ : 1 ดอลลาร์สหรัฐ : 88.80 จุลตรัมภูฏาน

อัตราแลกเปลี่ยนต่บาท : 1 บาท : 2.75 จุลตรัมภูฏาน (ต.ค.2568)

ดัชนีเศรษฐกิจสำคัญ (ปี 2568)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) : 3,410 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ : 6.8%

ดุลบัญชีเดินสะพัด : ขาดดุล 573 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

รายได้เฉลี่ยต่อหัว : 4,495 ดอลลาร์สหรัฐ

แรงงาน : ประมาณ 383,330 คน (ม.ค.2568)

อัตราการว่างงาน : 2.9% (ม.ค.2568)

อัตราเงินเฟ้อ : 3.64% (ส.ค.2568)

ดุลการค้าระหว่างประเทศ : ขาดดุล 240.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

มูลค่าการส่งออก : 164.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

สินค้าส่งออก : ไฟฟ้าพลังน้ำ (ส่งออกไปยังอินเดีย) โดโลไมต์ ซีเมนต์ ยิปซัม ก้อนกรวด ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า กระวานและเครื่องเทศอื่น ๆ ผลไม้และผัก

คู่ค้าส่งออกที่สำคัญ : อินเดีย บังกลาเทศ เนปาล อิตาลี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

มูลค่าการนำเข้า : 404.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

สินค้านำเข้า : น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่นรถยนต์ ข้าวเจ้า โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน โครงสร้างและชิ้นส่วนเหล็กหรือเหล็กกล้า เครื่องจักรและเครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์ ผลิตภัณฑ์จากไม้ และอาหาร

คู่ค้านำเข้าที่สำคัญ : อินเดีย เนปาล เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และไทย

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ : ไม้ซุง พลังงานจากน้ำ ยิปซัม แคลเซียมคาร์บอเนต

สินค้าเกษตรที่สำคัญ : ข้าว ข้าวโพด พืชเศรษฐกิจประเภทหัว มันฝรั่ง ไข่ กะหล่ำปลี พืชตระกูลส้ม กระวาน ผลิตภัณฑ์จากนมและไข่ และถั่ว

อุตสาหกรรมที่สำคัญ : ไฟฟ้าพลังน้ำ ซีเมนต์ แคลเซียมคาร์ไบด์ ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า ไม้แปรรูป ผลไม้แปรรูป เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจดิจิทัล

การทหาร กองทัพภูฏาน (Royal Bhutan Army-RBG) ประกอบด้วย ทบ. กองทหารราชองครักษ์ (Royal Bodyguards) และตำรวจ (Royal Bhutan Police) รวมกำลังพลประมาณ 8,000 นาย ภูฏานไม่มี ทร. เนื่องจากไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล และไม่มี ทอ. จึงต้องพึ่งพาอินเดียในการป้องกันภัยทางอากาศและด้านความมั่นคง เชิงยุทธศาสตร์ ยุทธโศภณของกองทัพมีอยู่จำกัด อาทิ รถหุ้มเกราะ เครื่องยิงลูกระเบิด และเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนและจัดหาโดยรัฐบาลอินเดีย รวมถึงการฝึกอบรมกำลังพลทางทหาร สำหรับงบประมาณด้านกลาโหมประจำปี 2568 อยู่ที่ประมาณ 14-25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมุ่งเน้นการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ การเฝ้าระวังชายแดน และความสงบเรียบร้อยภายในมากกว่าการเพิ่มกำลังทหารขนาดใหญ่

ปัญหาด้านความมั่นคง

1) **ปัญหาผู้อพยพชาว Lhotshampas ในเนปาล** ปัจจุบันมีชาว Lhotshampas ประมาณ 6,500-7,000 คน อาศัยอยู่ในค่ายผู้อพยพ 2 แห่ง คือ Beldangi Refugee Camp เขต Jhapa และ Pathari/Sanishchare Refugee Camp เขต Morang แต่ภูฏานยังไม่ยอมรับผู้อพยพทั้งหมดกลับประเทศ โดยให้เหตุผลว่า ไม่สามารถยืนยันอัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองภูฏานได้ จึงถือเป็นบุคคลไร้สัญชาติ และไม่มีประเทศใดยอมรับรองสถานะ ทั้งนี้ แนวโน้มจำนวนผู้อพยพยังไม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และปัญหาดังกล่าวยังคงยืดเยื้อพร้อมความเสี่ยงต่อแรงกดดันด้านสิทธิมนุษยชนจากนานาชาติ

2) **ข้อพิพาทชายแดนระหว่างภูฏานกับจีน** ภูฏานและจีนยังไม่มีกำหนดเส้นเขตแดนที่ชัดเจน และไม่มีสนธิสัญญาแบ่งเขตแดนอย่างเป็นทางการ โดยมีพื้นที่พิพาทหลัก 3 แห่ง ได้แก่ เขต Jakarlung และ Pasamlung ทางภาคเหนือ ติดทิเบต พื้นที่ Doklam Plateau ทางภาคตะวันตก ซึ่งเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ใกล้จุดตัดพรมแดนภูฏาน-จีน-อินเดีย และเขต Sakteng Wildlife Sanctuary ทางภาคตะวันออก ซึ่งจีนเริ่มอ้างสิทธิบางส่วนตั้งแต่ปี 2563 ทั้งนี้ ปรากฏข่าวสารการก่อสร้างหมู่บ้านและสิ่งปลูกสร้างของจีนในบริเวณพื้นที่พิพาท อย่างไรก็ดี ทั้งสองประเทศไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ แต่มีการเจรจาเมื่อ พ.ศ.2568 และเห็นชอบให้เริ่มจัดทำร่างสนธิสัญญาพรมแดน

3) **ภัยคุกคามด้านความมั่นคงไซเบอร์** ภูฏานประเมินว่า ภัยคุกคามทางไซเบอร์อยู่ในระดับที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้งานผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การให้บริการภาครัฐแบบดิจิทัล และการชำระเงินออนไลน์ ส่งผลให้มีเหตุการณ์ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์เพิ่มขึ้นต่อเนื่องในช่วงปี 2563-2567 รวม 650 เหตุการณ์ โดยกว่า 200 เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อปี 2567 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีความกังวลต่อความเสี่ยงในการโจมตีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น เขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานหลักของประเทศ

สมาชิกองค์การระหว่างประเทศ ที่สำคัญ ได้แก่ BIMSTEC, SAARC, NAM, ACD, UN, UNCTAD, UNESCO, WHO และ WTO (ผู้สังเกตการณ์)

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูฏานให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยจัดตั้ง Government Technology Agency (GovTech) เมื่อปี 2565 เพื่อบูรณาการงานด้านดิจิทัลของภาครัฐ เช่น การให้บริการดิจิทัล การพัฒนาระบบยืนยันตัวตนดิจิทัล (Digital Identity) การชำระเงินดิจิทัล

การบริหารศูนย์ข้อมูลแห่งชาติ รวมถึงโครงการด้านดาวเทียม ปัญญาประดิษฐ์ และทรัพย์สินทางปัญญา พร้อมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศกับญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อถ่ายทอดความรู้ การวิจัยและพัฒนา รวมถึงสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามเป้าหมายระดับชาติ ในการก้าวสู่เศรษฐกิจนวัตกรรม มีแนวโน้มประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในภาคบริการ สาธารณสุข และการเกษตร อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดสำคัญยังคงอยู่ที่งบประมาณด้านการลงทุน ทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญจำกัด และสภาพภูมิประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการดึงดูดนักลงทุนรายใหม่

การขนส่งและโทรคมนาคม ด้วยลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ภูเขาสูงชันและพื้นที่ทุรกันดาร ทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของภูฏานเป็นไปด้วยความยากลำบาก และต้องใช้งบประมาณสูง ประชาชนในหลายพื้นที่ยังคงนิยมเดินเท้าหรือใช้สัตว์เป็นพาหนะ เช่น ม้า ลา ล่อ ปัจจุบัน ภูฏานมีท่าอากาศยานนานาชาติ 1 แห่ง คือ ท่าอากาศยานนานาชาติพาโร และท่าอากาศยานภายในประเทศ 3 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยาน Bathpalathang ท่าอากาศยาน Gelephu และท่าอากาศยาน Yongphulla ไม่มีระบบรถไฟ ถนนมีความยาวรวม 10,578 กม. แบ่งเป็นถนนลาดยาง 2,975 กม. และถนนลูกรัง 7,603 กม. (ข้อมูลปี 2556)

ด้านโทรคมนาคม : มีหมายเลขโทรศัพท์พื้นฐานประมาณ 21,081 เลขหมาย โทรศัพท์เคลื่อนที่ประมาณ 795,000 เลขหมาย (ข้อมูลปี 2568) มีบริการโทรศัพท์ในเขตเมืองและพื้นที่สำคัญของประเทศ รหัสโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ +975 การสื่อสารระหว่างประเทศเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายทางบกและการใช้คลื่นความถี่สูงผ่านอินเดีย มีดาวเทียม 1 ดวง คือ INS-2B (ปี 2565) ซึ่งเป็นความร่วมมือกับอินเดีย จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 702,000 คน หรือ 86.8% ของประชากรทั้งหมด (ปี 2568) บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก 470,000 บัญชี บัญชีอินสตาแกรม 140,000 บัญชี บัญชี X (Twitter เดิม) 22,900 คน (ข้อมูลปี 2568) รหัสอินเทอร์เน็ต คือ .bt

การเดินทาง สายการบินดริ๊กแอร์ ซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติภูฏาน และสายการบิน Tashi Air (Bhutan Airlines) ให้บริการบินตรงจากกรุงเทพฯ ไปยังเมืองพาโร ทางตะวันออกของภูฏาน ห่างจากกรุงทิมพูประมาณ 53 กม. รวมทั้งหมด 7 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ เวลาที่ภูฏานช้ากว่าไทย 1 ชม. นักท่องเที่ยวไทยที่จะเดินทางเข้าภูฏานต้องขอรับการตรวจลงตรา ส่วนผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและราชการได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และสามารถพำนักในภูฏานได้ไม่เกิน 90 วัน

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

1) นโยบายท่องเที่ยว High Value: Low Volume และมาตรการ SDF ภูฏานประกาศใช้แผนแม่บทการท่องเที่ยว ปี 2568-2577 เมื่อ ก.พ.2568 โดยยังคงยึดแนวทาง High value: Low volume มุ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) พื้นตัวทั้งนี้ รัฐบาลปรับเพิ่มค่าธรรมเนียมการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Fee-SDF) ตั้งแต่ ก.ค.2565 จากเดิม 65 ดอลลาร์สหรัฐ/คืน เป็น 200 ดอลลาร์สหรัฐ/คืน สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ยกเว้นนักท่องเที่ยวอินเดีย) ต่อมาเมื่อ ส.ค.2566 รัฐบาลประกาศปรับลดค่า SDF เหลือ 100 ดอลลาร์สหรัฐ/คืน จนถึง 31 ส.ค.2570 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มระยะเวลาพำนักในประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในห้วง ม.ค.-ก.ค.2568 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าภูฏานจำนวน 105,526 คน เพิ่มขึ้น 34.8% จากห้วงเดียวกันของปี 2567 ภูฏานยังตั้งเป้าพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ยั่งยืนให้สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เสริมทักษะบุคลากร และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

2) การเปิดประเทศและดึงดูดการลงทุนด้านพลังงาน กฎานมีนโยบายเปิดประเทศมากขึ้น โดยส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำรัฐวิสาหกิจบางส่วนเข้าสู่ภาคเอกชน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมพลังงาน ซึ่งมีแผนเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าเป็น 25,000 เมกะวัตต์ ภายในปี 2583 ประกอบด้วย พลังงานน้ำ 15,000 เมกะวัตต์ พลังงานแสงอาทิตย์ 5,000 เมกะวัตต์ และพลังงานทดแทนอื่น ๆ เช่น พลังงานลม ชีวมวล และไฮโดรเจนอีก 5,000 เมกะวัตต์ เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานที่เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าหลักมากกว่า 99% และเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานในระยะยาว รวมทั้งเพื่อรองรับการส่งออกไฟฟ้าไปยังต่างประเทศ โดยอินเดียยังคงเป็นประเทศคู่ร่วมมือหลักและมีอิทธิพลต่อทิศทางการเมือง การต่างประเทศ และความมั่นคงของกฎานอย่างมีนัยสำคัญ

3) การถือครองบิตคอยน์และใช้คริปโตเป็นยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ กฎานยังเป็นหนึ่งในประเทศที่ถือครองบิตคอยน์มากที่สุดในโลกเป็นอันดับต้น ๆ (รองจากสหรัฐฯ จีน และสหราชอาณาจักร) ในปี 2568 โดยรัฐบาลถือครองบิตคอยน์กว่า 11,400 บิตคอยน์ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่า 40% ของ GDP โดยได้จากการทำเหมืองด้วยพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานน้ำส่วนเกิน ซึ่งเป็นพลังงานสะอาดและต้นทุนต่ำ การถือครองคริปโตเคอร์เรนซีถือเป็นกลยุทธ์เพื่อกระจายโครงสร้างเศรษฐกิจ และรัฐบาลยังร่วมมือกับ Binance เพื่อส่งเสริมการใช้คริปโตเคอร์เรนซีในภาคการท่องเที่ยว กฎานยังเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและปัญหาความไม่เสถียรของระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความผันผวนของราคาคริปโตเคอร์เรนซีอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของประเทศ

ความสัมพันธ์ไทย-กฎาน

ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับกฎานเมื่อ 14 พ.ย.2532 และดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันในฐานะประเทศผู้ให้กับมิตรประเทศ กฎานสนับสนุนไทยในเวทีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทั้งในระดับพระราชวงศ์และประชาชนที่มีรากฐานร่วมทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรม ปัจจุบัน สอท.ไทย ณ กรุงธากา (บังกลาเทศ) มีเขตอาณาครอบคลุมกฎาน โดยมีนายดาโช อุเกน เซชัป ดอร์จี (Dasho Ugen Tshechup Dorji) ดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ประจำทิมพู ตั้งแต่ 10 ก.พ.2546 นอกจากนี้ ไทยยังเป็นจุดหมายปลายทางของสมาชิกราชวงศ์และประชาชนกฎานฐานะดีในการศึกษาต่อและรับการรักษาพยาบาล ปัจจุบัน มีนักศึกษากฎานเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในไทยเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการศึกษาในประเทศตะวันตก พร้อมด้วยทุนการศึกษาที่ไทยสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์ แม้ไทยและกฎานลงนามความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement-FTA) แล้ว แต่ปริมาณการค้ายังค่อนข้างจำกัด การค้าไทย-กฎานในห้วง ม.ค.-พ.ย.2568 มีมูลค่ารวม 52,924,138.23 ดอลลาร์สหรัฐ โดยไทยส่งออก 52,828,370.08 ดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้าเพียง 95,768.15 ดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากฎาน 52,732,601.92 ดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าส่งออกสำคัญไปยังกฎาน ได้แก่ ผลไม้กระป๋องแปรรูป เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตรอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี อาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ รถยนต์ ผ้าผืน อุปกรณ์และส่วนประกอบ ส่วนสินค้านำเข้าจากกฎาน ได้แก่ ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้ เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์ สินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ ด้ายและเส้นใย

ข้อตกลงสำคัญ : บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาด้านสุขอนามัย (ต.ค.2530) ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศ (มิ.ย.2536) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการเกษตร (เม.ย.2545) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับหนังสือเดินทางทูตและราชการ (ก.ค.2547) ความตกลง

ว่าด้วยกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกด้าน (ก.ค.2547) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านวัฒนธรรม (ม.ย.2548) พิธีสารเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อเพิ่มความร่วมมือด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของถนน (ม.ค.2551) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างไทยกับภูฏาน (พ.ย.2556)

ไทยและภูฏานลงนาม FTA เมื่อ 3 เม.ย.2568 ที่กรุงเทพฯ ระหว่างการประชุมความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation-BIMSTEC) โดยไทยเป็นเจ้าภาพ ภูฏานจึงเป็นประเทศที่ 3 ในภูมิภาคเอเชียใต้ที่ทำ FTA กับไทย ต่อจากอินเดียและศรีลังกา FTA ดังกล่าวครอบคลุมการค้าสินค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการเปิดเสรีการค้าสินค้าเป็นหลัก โดยยกเว้นภาษีทันทีตั้งแต่วันที่มิถุนายน 2568 เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและพิธีการศุลกากร รวมถึงลดอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า FTA ไทย-ภูฏานจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง 2 ประเทศอย่างใกล้ชิด

นายดาโช เซริง โตบเกย์
(Dasho Tshering Tobgay)

ตำแหน่ง	นายกรัฐมนตรีภูฏาน
เกิด	19 ก.ย.2508 (อายุ 61 ปี/ปี 2569) ที่เมือง Kalimpong อินเดีย มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน โดยเป็นบุตรคนแรก บิดาประกอบอาชีพแรงงาน มารดาเป็นแม่บ้าน
สถานภาพทางครอบครัว	สมรสกับนาง Tashi Dolma และมีบุตร 2 คน
การศึกษา	- ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่อินเดีย เป็นเวลา 11 ปี - ปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัย Pittsburgh สหรัฐฯ โดยได้รับทุนจากสหประชาชาติ - ปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย Harvard สหรัฐฯ
พรรคการเมืองที่สังกัด	- พรรค People's Democratic Party (PDP)
ประวัติการทำงาน	
ปี 2534-2542	- ข้าราชการฝ่ายเทคนิคและอาชีวศึกษา (Technical and Vocational Education Section-TVES)
ปี 2542-2546	- ก่อตั้งและดำรงตำแหน่ง ผอ.ศูนย์อบรมอาชีพแห่งชาติ (National Technical Training Authority-NTTA)
ปี 2546-2550	- ผอ.ฝ่ายทรัพยากรบุคคล กระทรวงแรงงานและทรัพยากรมนุษย์
ปี 2561-2567	- ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาการละลายของธารน้ำแข็งบนเทือกเขา Hindu Kush Himalaya
ประวัติทางการเมือง	
ปี 2550	- ร่วมก่อตั้งและเป็นสมาชิกพรรค PDP
ปี 2551	- ได้รับเลือกให้เป็น สส. ของพรรค PDP
ปี 2552	- ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพรรค PDP

ปี 2556-2561
28 ม.ค.2567-ปัจจุบัน

- ดำรงตำแหน่ง นรม.ภูพาน สมัยที่ 1
- ดำรงตำแหน่ง นรม.ภูพาน สมัยที่ 2

ทัศนคติ

- ให้ความสำคัญกับความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness-GNH) ในการพัฒนาประเทศ
- ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการว่างงาน ความยากจน การทุจริต และสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท ด้วยการลดหย่อนภาษี และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชน

ข้อมูลที่น่าสนใจ

- ชอบทำกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น วิ่ง และขี่จักรยาน
 - ชอบออกกำลังกาย ฟิตเนส โยคะ
-

คณะรัฐมนตรีภูฏาน

สมเด็จพระราชาธิบดี

Jigme Khesar Namgyel

Wangchuck

ประธานสภาที่ปรึกษาส่วนพระองค์

Tandin Dorji

นรม.

Dasho Tshering Tobgay

รมว.กระทรวงการต่างประเทศและการค้าต่างประเทศ

D N Dhungyel

รมว.กระทรวงเกษตรและปศุสัตว์

Younten Phuntsho

รมว.กระทรวงสาธารณสุข

Tandin Wangchuk

รมว.กระทรวงพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ

Gem Tshering

รมว.กระทรวงการคลัง

Lekey Dorji

รมว.กระทรวงมหาดไทย

Tshering

รมว.กระทรวงศึกษาธิการและพัฒนาฝีมือแรงงาน

Dimple Thapa

รมว.กระทรวงโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง

Chandra Bdr Gurung

รมว.กระทรวงอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการจ้างงาน

Namgyal Dorji

(ต.ค.2568)